

KỶ VẬT SỐNG MÃI VỚI THỜI GIAN

Lê Thị Tuấn

Chiến dịch Tổng tiến công và nổi dậy Tết Mậu Thân 1968 đã ghi vào lịch sử dân tộc những trang sử đầy oai hùng. 50 năm qua, đất nước có biết bao đổi thay, phát triển, song những câu chuyện, hình ảnh, hiện vật liên quan đến chiến dịch này vẫn sống mãi với thời gian. Hiện nay, tại Bảo tàng Hội An lưu giữ và trưng bày trang trọng không ít hiện vật liên quan đến chiến dịch nói trên. Đó là những bằng chứng sống động thể hiện tinh thần chiến đấu anh dũng, mưu trí, sáng tạo của quân - dân Hội An trong cuộc Tổng tiến công và nổi dậy vào Tết Mậu Thân 1968 nói riêng, trong sự nghiệp cách mạng, đấu tranh giải phóng dân tộc, thống nhất nước nhà nói chung.

Đó là Bản mật danh, mật mã của đơn vị Q 80. Nội dung bản mật danh, mật mã quy định tên gọi các địa phương là những chữ số: Cẩm Hà là 102, Cẩm An là 103... hoặc những tên gọi mang ý nghĩa khát khao, quyết tâm đạt mục tiêu của cách mạng như Xuyên Long là Kiên cường, Bình Dương là Dũng cảm, Bình Đào là Tiến lên. Bản mật danh, mật mã này nhằm đảm bảo bí mật về nội dung công văn, báo cáo,... trong quá trình chỉ đạo, nắm bắt tình hình để lên phương án mở chiến dịch năm 1968.

Hiện vật khác cũng được nhiều du khách quan tâm đó là Truyền đơn của Mặt trận Dân tộc Giải phóng Quảng Nam - Đà Nẵng kêu gọi công chức, cảnh sát, hội tề trong chính quyền Sài Gòn hãy thức tỉnh trước thời cuộc quay về với chính quyền cách mạng. Truyền đơn có đoạn viết:

“...Giờ thắng lợi đã đến, ngày toàn thắng đã đến tận nơi rồi!

Mỹ suy, nguy rồi, phần tất thắng sẽ thuộc về nhân dân và quân đội giải phóng.

Các bạn hãy dừng cảm hành động ngay! Sống hay chết tùy các bạn xử trí.

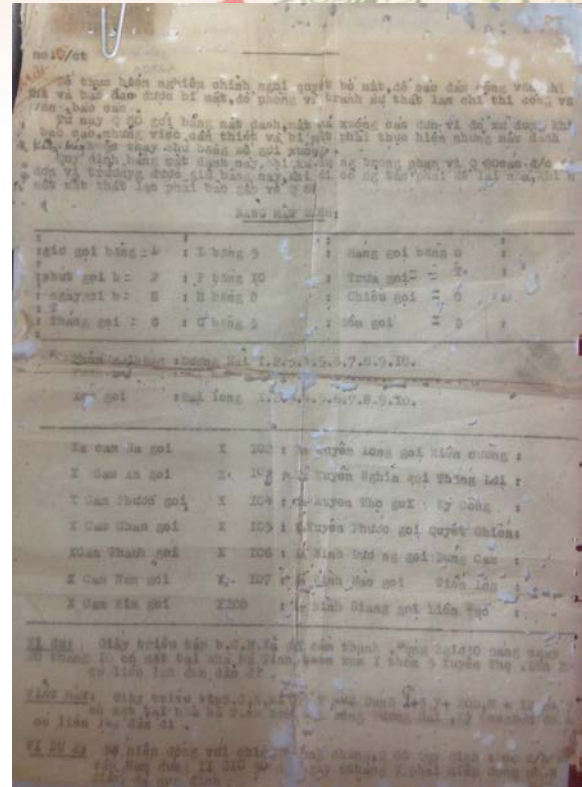
Sứ mạng của Tổ Quốc đang hứa hẹn nhiều ở các bạn!”.

Từ những lá truyền đơn này cùng với những mưu lược công kích, khởi nghĩa giành thắng lợi đã gây nên một chuyển biến tư tưởng mạnh mẽ trong hàng ngũ nguy quân, nguy quyền. Nhiều người đã quay trở về với cách mạng, với nhân dân. Truyền đơn được đồng chí Nguyễn An - Phó Ban an ninh năm 1968 cất giữ và tặng cho Bảo tàng Hội An.

Một hiện vật không kém phần quan trọng trong số những hiện vật được trưng bày tại Bảo tàng Hội An đó là Sơ đồ Lao xá Hội An do cơ sở vẽ và bàn giao cho Ban An ninh Hội An năm 1967 để chuẩn bị cho chiến dịch

Mậu Thân năm 1968. Bản sơ đồ vẽ tay bằng mực xanh trên giấy Pơ luya mỏng, sơ đồ vẽ vị trí Lao xá Hội An và những vị trí trọng yếu xung quanh.

Một trong số những hiện vật được đông đảo du khách quan tâm đó là chiếc ghe của Anh hùng Lê Văn Đức, quê xã Cẩm Thanh. Dưới vỏ bọc phụ giúp gia đình đánh cá, đồng chí Đức đã cùng gia đình sử dụng chiếc ghe này để vận chuyển cán bộ, tài liệu, vũ khí cho cách mạng. Trong chiến dịch Mậu Thân, vào tháng 5 năm 1968, đồng chí Đức nhận nhiệm vụ chuyển tài liệu, vũ khí và xây dựng đường dây giao liên từ vùng địch ra vùng giải phóng (*bấy giờ là Cẩm Thanh*). Vào một đêm tối trời, đồng chí Đức cùng con trai Lê Văn Nhựt đem tài liệu là những sơ đồ, đồn bốt và 20 quả lựu đạn do cơ sở nội tuyến của đồng chí Đức cung cấp để chuyển cho cơ sở của ta nghiên cứu tấn công địch. Khi đồng chí Đức vừa bước xuống ghe thì bị một tiểu đội của Trung Đoàn 51 vây bắt. Biết mình lọt vào ổ phục kích của địch, đồng chí Đức vẫn bình tĩnh tiếp tục cùng con đẩy ghe ra bên giả vờ đi đánh cá. Thế là súng nổ, bọn địch bắn xối xả xuống ghe, đồng chí Đức bị thương ở tay và bụng, máu ra lai láng nhưng vẫn tĩnh táo rút hết tài liệu đang giấu trong người rồi cột vào 20 quả lựu đạn chìm xuống lòng sông và nói *“Con cứ chèo vào bờ, đừng sợ!”*. Bọn địch ào xuống lục soát nhưng không có gì cả. Đồng chí Đức và con trai phản đối chúng bắn phá dân lành đi đánh cá, đấu tranh buộc chúng phải đưa đồng chí vào bệnh viện băng bó, cứu chữa và bồi thường. Trên đường đến bệnh viện, dù bị thương nặng, nhưng đồng chí Đức vẫn miên man suy nghĩ vị

Bản mật danh, trưng bày tại Bảo tàng Hội An

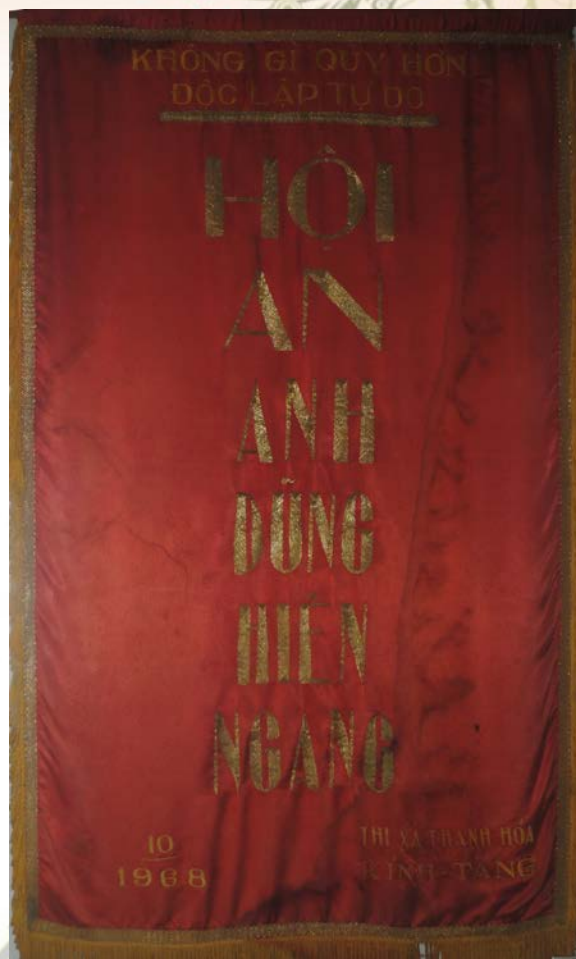
trí để phục kích địch, đó là bờ tre quanh bên cá. Đêm đó nằm tại bệnh viện, suy nghĩ duy nhất của đồng chí Đức vẫn là tìm cách diệt địch tại bờ tre này, nên sáng hôm sau, vợ con vào thăm, đồng chí đã căn dặn vợ con về gài 2 quả mìn tại bờ tre, bảo anh em du kích khi phát hiện địch thì bắn một loạt, thế nào chúng cũng nhảy vào bụi tre để tránh, cứ thế mà bằm mìn. Kế hoạch của đồng chí Đức đã được thực hiện. Hai hôm sau địch tiếp tục phục kích tại vị trí cũ và đã bị con của đồng chí Đức gài mìn diệt 12 tên.

Trong chiến tranh ác liệt của những năm 1968 và 1969, đồng chí Đức vẫn thường căn dặn vợ con *“Nếu tôi hy sinh thì gia đình đừng buồn cứ tiếp tục hoạt động vì cách mạng sẽ chiến thắng, nếu cần hy sinh cả gia đình cũng là niềm vinh dự cho con cháu sau này”*. Một ngày không may cũng

đến với đồng chí, đó là ngày 22/12/1973, trên đường ra vùng Giải phóng nhận nhiệm vụ, đồng chí Lê Văn Đức bị địch phục kích tại điểm Cồn Chài và đồng chí đã anh dũng hy sinh trên chính chiếc ghe mà mình đã gắn bó.

Qua một số tài liệu, hiện vật được trưng bày tại Bảo tàng Hội An đã nói lên tinh thần quyết chiến, quyết thắng của quân – dân Hội An trong chiến dịch Mậu Thân 1968 góp phần đánh bại chiến lược “*chiến tranh cục bộ*” của Mỹ. Dưới sự lãnh đạo trực tiếp của Đảng bộ Thị xã, quân và dân Hội An đã nỗ lực phi thường, đem hết tinh thần, lực lượng để thực hiện quyết tâm chiến lược của Đảng với tinh thần “*Quyết tử cho Tổ Quốc quyết sinh*”, “*Tất cả để chiến thắng giặc Mỹ xâm lược*”. Qua đợt tấn công và nổi dậy này, quân - dân Hội An đã lập nên nhiều thành tích xuất sắc, chiếm giữ một số vị trí quân sự quan trọng của địch ở nội ô suốt hơn một ngày. Với những thành tích đạt được, quân và dân Hội An được Ủy ban Mặt trận dân tộc giải phóng Trung Trung bộ tặng Huân chương Quân công hạng Nhì. Các xã Cẩm Hà, Cẩm An được tặng Huân chương giải phóng hạng nhì và nhiều đơn vị địa phương, cá nhân được tặng thưởng những danh hiệu cao quý khác. Ngoài ra, thị xã Thanh Hóa kết nghĩa cũng tặng cho nhân dân Hội An lá cờ đỏ với sáu chữ vàng “HỘI AN ANH DŨNG HIÊN NGANG”. Lá cờ này hiện nay được trưng bày trang trọng tại Bảo tàng Hội An.

Thời gian dần trôi qua, ký ức chiến tranh dần lùi vào quá khứ, mở ra một tương lai tươi sáng cho thế hệ trẻ

với cuộc sống hội nhập quốc tế, thêm bạn bớt thù để cùng nhau xây một Việt Nam hòa bình, thân thiện, phát triển về kinh tế, phong phú về đời sống văn hóa. Tuy nhiên, chúng ta có được ngày hôm nay chúng ta phải luôn ghi ơn những anh hùng, liệt sỹ đã xả thân vì Tổ quốc. Thể hiện lòng tri ân đó, Bảo tàng Hội An trang trọng lưu giữ những kỷ vật liên quan, gắn bó đến cuộc đời hoạt động cách mạng của đồng bào, chiến sỹ trong mặt trận năm xưa. Bảo tàng luôn mở cửa để được đón tiếp du khách, cộng đồng địa phương đến tìm hiểu về một thời oanh liệt của quân và dân Hội An ♦